

Kétnyelvű általános iskola Képzőművészet Tanterv

1. osztály: 70óra
2. osztály: 70óra
3. osztály: 70óra
4. osztály: 70óra
5. osztály: 70óra
6. osztály: 35óra
7. osztály: 35óra
8. osztály: 35óra
9. osztály: 32óra
ÖSSZESEN: 487óra

Kétnyelvű általános iskola

1. osztály: 70óra
2. osztály: 70óra
3. osztály: 52,5óra
4. osztály: 35óra
5. osztály: 52,5óra
6. osztály: 35óra
7. osztály: 35óra
8. osztály: 35óra
9. osztály: 16óra
ÖSSZESEN: 401óra

Olasz tannyelvű általános iskola

1. osztály: 70óra
2. osztály: 52,5óra
3. osztály: 52,5óra
4. osztály: 52,5óra
5. osztály: 52,5óra
6. osztály: 35óra
7. osztály: 35óra
8. osztály: 35óra
9. osztály: 32óra
ÖSSZESEN: 417óra

Kétnyelvű általános iskola
KÉPZŐMŰVÉSZET
Tanterv

A tantervi bizottság tagjai:

mag. F. Kocjančič Natalija, SZK Oktatási Intézete, elnök,
mag. Karim Silva, Osnovna šola Col
Kosec Majda, Osnovna šola Cvetka Golarja, Škofja Loka
mag. Opačak Željko, Gimnazija Velenje
Prevodnik Marjana, Osnovna šola Hinka Smrekarja, Ljubljana
Rojc Jana, Osnovna šola Gorenja vas
Velikonja Andrej, Osnovna šola Sladki Vrh
dr. Zupančič Tomaž, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta
Kepec Marjeta, SZK Oktatási Intézete
Prevodnik Marjan, SZK Oktatási Intézete
doc. dr. Tomšič Čerkez Beatriz, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
Selan Jurij, Univerza v Ljubljani, Akademija za likovno umetnost in oblikovanje ter Pedagoška fakulteta

Konzulens: prof. dr. Muhovič Jožef, Akademija za likovno umetnost in oblikovanje, Ljubljana

A tantervet bírálták:

dr. Batič Janja, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta
Krašna Primož, Osnovna šola Rače
doc dr. Duh Matjaž, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta
mag. Drevenšek Marlenka, OŠ Štore

Redakciós módosítások:

mag. F. Kocjančič Natalija, SZK Oktatási Intézete

Szerkesztette: Štrukelj Alenka
Lektorálta: Nataša Purkat, Lektor'ca

Kiadta: Ministrstvo RS za šolstvo in šport/SZK Oktatási és Sportminisztériuma, Zavod RS za šolstvo/SZK Oktatási Intézete

A Minisztérium részéről: dr. Kustec Simona

Az Intézet részéről: dr. Logaj Vinko

Magyar nyelvre fordította: Horvat Livija

A magyar szöveg szaklektora: Orban Peter

A magyar szöveg nyelvi lektora: dr. Kolláth Anna

Ljubljana, 2020

URL hozzáférés: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/obvezni/Narodno-mesano-obmocje-Prekmurja/UN_lum_DOS_prevod.pdf

Katalożni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
[COBISS.SI-ID=31337219](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:si:hbz:5-31337219)
ISBN 978-961-03-0506-4 (Zavod RS za šolstvo, pdf)

A képzőművészet tantárgy általános iskolai tantervének korszerűsítését a fenti tantárgyi csoport a Szlovén Köztársaság Köznevelési Szaktanácsa 2001. évi 44. ülésén jóváhagyott tantervéből kiindulva végezte el. A korszerűsített tantervet a Szlovén Köztársaság Köznevelési Szaktanácsa a 2011. évi 44. ülésén hagyta jóvá, a tanterv tartalmi és szerkesztési módosításait pedig a 2011. február 17-i 140. ülésén vette tudomásul.

TARTALOM

1	A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA	4
2	ÁLTALÁNOS CÉLOK	5
3	OPERATÍV CÉLOK ÉSTARTALMAK	6
3.1	Első nevelési-oktatási szakasz	6
3.2	Második nevelési-oktatási szakasz	15
3.3	Harmadik nevelési-oktatási szakasz	19
4	KÖVETELMÉNYEK	19
4.1	Első nevelési-oktatási szakasz	19
4.2	Második nevelési-oktatási szakasz	19
4.3	Harmadik nevelési-oktatási szakasz	20
5	MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ	21
5.1	A tantárgy céljainak megvalósítása	21
5.2	Egyénre szabott tanulás és differenciálás	27
5.3	Tantárgyközi kapcsolatok	28
5.4	A tudás ellenőrzése és értékelése	29
5.5	Információs technológia	30

1 A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA

A képzőművészet tantárgy alapvető feladata a tanuló képzőművészeti képességének (kompetenciájának) fejlesztése, ennek kiindulópontja a vizuális (természetes, személyes, társadalmi és kulturális) tér megértése, amely a továbbiakban az aktív átalakulás által képzőművészeti térként jelenik meg. A tanuló fejleszti a képzőművészet és a vizuális kultúra értékelésének képességét. A tantárgy alapja a tanuló kreativitásának, találékonyságának, művészi érzékenységének, megfigyelési és megítélési képességének felfedezése és ösztönzése. A világ spontán megismerése során folytatja és irányítja a gyermekkori képzőművészeti felfedezés ápolását, feltárja a művészi kifejezés sajátosságait, fejleszti és mélyíti a művészeti alkotások és a használati tárgyak iránti érzéket, valamint a képzőművészeti kérdéseket tár fel a környezetbeli témák kapcsán.

A célok megvalósításának alapvető módszerei a következők:

- gyakorlati művészi kifejezés és alkotás,
- különböző gondolkodási stratégiák alkalmazása,
- anyagok, eszközök és technológiák használata,
- problémaalapú feladatok összevonása a képzőművészettel és a vizuális kultúrával,
- kapcsolat más tantárgyak témaköreivel és a mindennapi élettel.

A képzőművészeti nevelés a megismerő (kognitív) szinten elemzi és bírálja a vizuális világot, a kifejező (expresszív) szinten pedig művészetileg formálja azt. A képzőművészeti kifejezőmód által a tanulók fejlesztik a képzeletüket és a művészi gondolkodást, a kutatói készségüket, a vizuális környezet megértését, kifejezik érzelmeiket, nézeteiket és értékeiket.

A képzőművészet tantárgynál a tanulók megismerik, megtapasztalják és értékelik a képzőművészeti örökséget, valamint a kortárs vizuális és művészeti kultúra objektumait. A képzőművészet az a tantárgy, amely különböző módszerek és technikák által figyelemmel kíséri és ösztönzi a tanulók képzőművészi és vizuális megnyilvánulását, nyitott az időszerű változásokra és újdonságokra. A tantárgy általánosan hasznos, mivel minden egyes tárgykör, illetve szakterület szerves része a fejlett térbeli ábrázolás és a vizualizációs készség. Valóra váltja a kulturális tudatosság és a művészi kifejezés fejlesztését, ami az egyik legfontosabb európai kompetencia (Az EU Hivatalos Lapja 394/10. sz.).

2 ÁLTALÁNOS CÉLOK

A tanulók¹ saját készségeikkel összhangban:

- fejlesztik a kreatív kifejező képességet, és ápolják a képzőművészeti önkifejezést,
- fejlesztik a megfigyelés, a térbeli ábrázolás és a vizuális megjelenés képességét, aktiválják a képzőművészetről való gondolkodást, a képzőművészeti emlékezetet és képzeletet,
- megismerkednek az alapvető képzőművészeti elméleti ismeretekkel, és felkészülnek a képzőművészeti feladatok végrehajtására,
- megismerkednek a képzőművészeti technikákkal (anyagok, eszközök és technológiák),
- különféle anyagok, eszközök és technológiák alkalmazásával fejlesztik motoros képességüket és emocionális érzékenységüket,
- a képzőművészeti kifejezés során fejlesztik a szociális, emocionális és esztétikai személyiségjegyeiket,
- fejlesztik az értékelési kritériumok meghatározását mind a saját, mind pedig társaik alkotásait tekintve,
- fejlesztik a képzőművészeti alkotások értékelésének készségét, a kritériumok meghatározását, valamint a környezet képzőművészeti kérdéseinek elbírálását,
- fejlesztik érzékenységüket a képzőművészeti kulturális örökség és a kulturális sokféleség iránt.

A tanterv előírja, hogy a képzőművészeti nevelés során a tanulók saját készségeikkel összhangban kötelező ismereteket szereznek. A célok (kognitív, affektív, pszichomotoros) és a tartalmak a képzőművészet tantárgy tantervében képzőművészeti egységek szerint vannak rendszerezve. A kötelező célok vezetnek addig a tudásig, amelyre az általános iskola befejezésekor minden tanulónak szüksége van, ezért a tanár számára kötelező ezek megvalósítása. A választható célokat, az egyénre szabott specifikus ismereteket a tanár saját szakkompetenciája szerint határozza meg.

A választható célok a tudás elmélyítését és bővítését szolgálják. A tanár a tanulók érdeklődésének és képességeinek megfelelően választ közülük. A kognitív, affektív és pszichomotoros célok, melyek a tanterv egyes tartalmi egységeinél vannak feltüntetve, jelzik az előnyben részesített tanulási módszereket, illetve az adott egység tanítási/tanulási folyamata céljainak megvalósítását.

¹Ebben a tantervben a tanuló és a tanár kifejezés mindkét nemre vonatkozik.

3 OPERATÍV CÉLOK ÉS TARTALMAK

A táblázatban a nevelési-oktatási szakaszok szerint – különös tekintettel az egyes képzőművészeti technikákra és képzőművészeti egységekre – vannak feltüntetve azok a tartalmak, melyeket a tanár tűzi ki, és tárgyalja őket az operatív célok és tartalmak alapján.

3.1 Első nevelési-oktatási szakasz

ALKOTÁS FELÜLETEN – RAJZOLÁS

Operatív célok			Tartalmak		
1. osztály	2. osztály	3. osztály	1. osztály	2. osztály	3. osztály
A tanulók: • kipróbálják a különböző, rajzolásra alkalmas anyagokat és eszközöket, • fejlesztik a kreatív rajzkészséget és ápolják a rajzzal való önkifejezést, • különféle rajzanyagokkal és eszközökkel különböző méretű alapokra formákat rajzolnak, • megfigyelik és összehasonlítják a természetben, a környezetben és a műalkotásokban található vonalak példáit, • a műalkotások és egymás alkotásai által, valamint a természetből és a környezetből származó példákkal megismerkednek a rajzzal kapcsolatos képzőművészeti fogalmakkal, • fejlesztik a különféle vonalak használatának érzékelését, • szabad kézzel és vonalzóval rajzolnak,			• pont • vonal • rajzolás • rajz	• forma • a vonalak fajtái (egyenes, görbe, megtört, rövid, hosszú, vízszintes, függőleges, ferde) • a formák nagysága	• szaggatott • zárt • a formák textúrája • alakzat, kibővítve lineáris és pontos textúrákkal, • a formák elrendezése a rajzmezőben • formátum

• formákat rajzolnak, és ezeket vonalakkal és pontokkal egészítik ki, • rajzolás közben egyszerű számítógépes alkalmazásokat is használnak, • fejlesztik a képzőművészeti motívum értelemszerű beillesztését a kiválasztott formátumban, • megfigyelés, emlékezet és képzelet szerint formákat rajzolnak, • szokásukká válik önállóan kiválasztani a rajzfelület formáját, színét, méretét és szándékát: • fejlesztik a formák, elemek elrendezésének érzékét a rajzmezőben, • fejlesztik a rajz tervezésének érzékét a teljességtől az alkotóelemekig, • fejlesztik a lerajzolt formák kibővítésének érzékét textúrákkal (lineáris, pontos), • ismerkednek a különböző rajzanyagok és rajzeszközök sajátosságaival, • fejlesztik a motoros készséget, valamint a rajzanyagok és rajzeszközök alkalmazásának érzékét.	• rajzfelület • rajzanyagok • rajzeszközök	• rajzfelületek formája • rajzfelületek nagysága • rajzanyagok és eszközök • különféle festési technikák másféle felületeken	• a rajzfelület szándéka, célszerűsége • kemény rajzanyagok • folyékony állagú rajzanyagok
--	--	---	--

ALKOTÁS FELÜLETEN - FESTÉSZET

Operatív célok			Tartalmak		
1. osztály	2. osztály	3. osztály	1. osztály	2. osztály	3. osztály
A tanulók: • a műalkotások, egymás munkái, festményei, valamint a természet és a környezet megfigyelése alapján ismerkednek a festészettel kapcsolatos fogalmakkal, • fejlesztik affinitásukat a festészet iránt, és ápolják a festészeti önkifejezést, • folyékony és szilárd festékfajtákkal és eszközökkel különböző felületekre és alapokra festenek (különböző színek, méretek, formák, minőségek), • az alapszínekből kikeverik a másodlagos színeket, és ezekkel képet festenek, • a színkeverés tapasztalata által képet festenek,			• szín • felület • színkeverés • sötét és világos színárnyalatok keverése • festészet • festmény • festő	• színelület • alapszínek és másodlagos színek • világos-sötét (színskála) • világosabb szín kikeverése • sötétebb szín kikeverése	• színelület és színhatár • alapszínek, másodlagos és harmadlagos színek • színelületek elrendezése a képen

• fejlesztik színkeverési érzéküket, • világos és sötét színekkel képet festenek, • fejlesztik érzéküket a világos és sötét színárnyalatok alkalmazásában , • színhatárok és színfelületek alkalmazásával képet festenek, • fejlesztik a kép tervezését az egésztől az alkotóelemekig, • különböző színkompozíciókat alkotnak színfelületek szaggatásával, kivágásával, ragasztásával, • fejlesztik a festészeti motívum beillesztését a kiválasztott formátumú kompozícióba, • különböző festészeti anyagokat és eszközöket alkalmaznak, • szokásukká válik önállóan kiválasztani a festőfelület formáját, színét, méretét és minőségét, • ismerkednek különböző festészeti anyagok és eszközök sajátosságaival, • különböző alkotásokat hoznak létre a grafikai tervezés terén (üdvözlőlap, meghívó, plakát stb.), • digitális fényképet készítenek, és megfigyelik a különféle, eltérő színeket és színárnyalatokat, • fejlesztik a motoros készségüket, valamint a festészeti anyagok és eszközök alkalmazásának érzékét, • a festés során egyszerű számítástechnikai eszközöket használnak, • a művészeti kiállítások látogatásakor nyitottságot szereznek a különféle festészeti alkotások befogadására.	• festőfelület • festészeti anyagok • festészeti eszközök	• a kép tervezése a teljességtől az alkotóelemekig (módszer) • festőfelületek formái • festőfelületek méretei • festészeti anyagok és kiegészítő eszközök • galéria	• színkeverési módszerek különböző festészeti anyagok esetében • sötét és világos színárnyalatok keverése • a festőfelületek szándéka, célszerűsége • szilárd festékfajták • folyékony festék fajták • műterem
--	---	---	---

ALKOTÁS FELÜLETEN – GRAFIKA

Operatív célok			Tartalmak		
1. osztály	2. osztály	3. osztály	1. osztály	2. osztály	3. osztály
A tanulók: • a műalkotások, egymás festészeti munkái, valamint a grafikai lenyomat készítési élmény alapján megismerkednek a grafikával kapcsolatos képzőművészeti fogalmakkal, • különböző anyagokból nyomformát (dúcot) készítenek, és kézi technikával nyomtatják, • fejlesztik affinitásukat a grafika iránt, és ápolják a képzőművészeti önkifejezését, • eljárásokat hajtanak végre a grafika alapvető technikáinak megvalósítására (pecsétnyomat, monotípia, sablonnyomat, különféle tárgyakkal és természetes anyagokkal történő nyomtatás), • tapasztalatokat szereznek a lenyomat keletkezéséről, • fejlesztik a grafikai formák elrendezésének érzékét, • különböző grafikai technikák által ismerkednek a grafikában használt anyagokkal és eszközökkel, • megismerkednek specifikus grafikai alkotások tervezésével olyan felületen, amellyel több nyomatot lehet készíteni, • fejlesztik motoros készségüket az eltérő grafikai anyagok és eszközök alkalmazásával.			• lenyomat	• vonal a grafikában • felület a grafikában • nyomóforma (dúc) • grafikai anyagok és eszközök • az anyagok felülete	• vonalak és felületek a grafikában • formák komponálása a grafikában • sablonnyomat • monotípia • kézi és gépi nyomtatási technikák • művészi és reprodukciós grafika

TERVEZÉS A HÁROMDIMENZIÓS TÉRBEN – SZOBRÁSZAT

Operatív célok			Tartalmak		
1. osztály	2. osztály	3. osztály	1. osztály	2. osztály	3. osztály
A tanulók: • a műalkotások, egymás képzőművészeti munkái, valamint a természet és a környezet megfigyelése alapján ismerkednek a szobrászattal kapcsolatos képzőművészeti tartalmakkal, • különböző anyagok gyúráásával szobrászati térfogatot formálnak, • fejlesztik affinitásukat a szobrászat iránt, és ápolják a képzőművészeti önkifejezését, • különböző térbeli egységek összeillesztésével szobrászati térfogatot formálnak, • fejlesztik térbeli tájékozódásukat, • lapos és hajlékony anyagok hajlítása, ill. hajtogatása által szobrászati térfogatot formálnak, • fejlesztik a szobrászati alkotás stabilitásának érzékelését, • egyszerű és változatos emberi és állati alakot formálnak, • ismerkednek különböző szobrászati anyagok és eszközök sajátosságaival, • egyszerű statikus emberi és állati alakot formálnak, • egységes puha anyagdarabból alakot formálnak, • megismerik a szobrok különböző anyagokból történő tervezésének folyamatait, • szobrászati kifejezési eszközként használják az újrahasznosított anyagokat, csomagolóanyagokat és természetes anyagokat, továbbá a különféle ragasztókat,			• gyúrás • hengerítés • szobrászat • szobor • szobrász • szobrászati anyagok • szobrászati eszközök	• tervezés • dinamikus szobor • statikus szobor • a szobor stabilitása • szobor építési módszere az egységtől az alkotóelemekig • szobrászati anyagok és eszközök	• térfogat • üreges • tömör • tervezés, megformázás • összeillesztés • hajlítás • hajtogatás

ragasztószalagokat, zsinórokat, drótokat és más anyagokat, • fejlesztik motoros készségüket az eltérő szobrászati anyagok és eszközök alkalmazásával.			
--	--	--	--

TERVEZÉS HÁROMDIMENZIÓS TÉRBEN - ÉPÍTÉSZET

Operatív célok			Tartalmak		
1. osztály	2. osztály	3. osztály	1. osztály	2. osztály	3. osztály
A tanulók: - a műalkotások, egymás képzőművészeti munkái, valamint a természet és a környezet megfigyelése alapján ismerkednek az építészettel kapcsolatos képzőművészeti fogalmakkal, - meglátogatnak egy képzőművészt – építészmérnököt, és körbetekintenek a műhelyében, - fejlesztik térben való kifejezőkészségüket, és ezzel ápolják az képzőművészeti önkifejezését, - az osztályteremben kisebb lakótereket terveznek, - fejlesztik térbeli tájékozódásukat, - különböző anyagok alkalmazásával térbeli alakzatokat formálnak, - fejlesztik az alkotás stabilitásának érzékelését, - csomagolódobozokból és vékonyabb kartonból különféle lakóterek makettjét készítik, konstruálják, - elsajátítják a tájékozódási képesség érzékét mind a beltéri, mind a kültéri helyszíneken, - a fényképeken megfigyelhető építészeti mintapéldákon és a közvetlen közelben található épületek és belső terek szemléltetésével meghatározzák a különböző épületek és belső terek célszerűségét, - megismerkednek az épülettervezési és helyiségtervezési munkával, - felismerik a terek különböző formáit, - megkülönböztetik az alapvető építőanyagokat,			- a tér, amelyben élünk - belül - kívül - a tér alkotóelemei: padló, falak, mennyezet - mozgás a térben: elől, hátul, előre, hátra, jobb, bal, ferde, egyenes	- építészet - építészmérnök - a tér formája: szögletes, lekerekített - a tér mérete - építészeti anyagok: kő, tégl, beton, fém, fa, üveg	- belső tér - külső tér - belső tér elrendezése - belső tér berendezése - külső tér berendezése

• megismerik a makettek készítéséhez szükséges anyagok és eszközök sajátosságait, • megismerkednek a makettek különböző anyagokból történő tervezésének folyamataival, • lapos és hajlékony anyagokból görbítéssel és hajtogatással maketteket formálnak, • a makettek megmunkálása közben fejlesztik motoros készségüket a különböző anyagok és eszközök alkalmazásával, • építészeti kifejezési eszközként használják az újrahasznosított anyagokat, csomagolóanyagokat és természetes anyagokat, továbbá a különféle ragasztókat, ragasztószalagokat, zsinórokat, drótokat és más anyagokat.			
---	--	--	--

3.2 Második nevelési-oktatási szakasz

ALKOTÁS FELÜLETEN (RAJZ, FESTÉSZET, GRAFIKA, TERVEZŐGRAFIKA)

Operatív célok			Tartalmak		
4. osztály	5. osztály	6. osztály	4. osztály	5. osztály	6. osztály
A tanulók: - a műalkotások, egymás munkái, festményei, valamint a természet és a környezet megfigyelése alapján ismerkednek a sima felületen készült alkotásokkal kapcsolatos képzőművészeti tartalmakkal, - a felületen történő alkotással fejlesztik a kifejezőképességüket, és ápolják a képzőművészeti önkifejezést, - a felületen történő alkotás közben különböző méretű, színű, formájú és minőségű alapokat használnak, - ismerkednek a sík felületen létrehozott különféle kifejező erejű alkotásokkal kapcsolatos tartalmakkal, - kollázst készítenek, - saját alkotásaikban több képzőművészeti területet (rajz, festészet, grafika, tervezésgrafika) is összevonhatnak, - fejlesztik a formák művészi változókkal történő gazdagításának érzését, - a hagyományos technológiákon kívül a digitális technológiákat is alkalmazzák a művészi kifejezésben, - megismerkednek az absztrakciós folyamat			- vonalak vékonyítása – világos felület (árnyékolás) - vonalak sűrűn húzása egymás mellé - sötét felület (árnyékolás) - világos és sötét tónusú felületek elrendezése - színellentét, kontraszt - világos-sötét kontraszt - színek világosság szerinti fokozása - világossági színérték, árnyalat - a formák egyenletes elrendezése a rajzban, a festményen és a grafikában - a formák egyenletlen elrendezése a rajzban, a festményen és a grafikában - grafikai papír	- szimmetria, aszimmetria - a szimmetria típusa - színspektrum - meleg színek - hideg színek - meleg-hideg kontraszt (ellentét) - színárnyalat - rokon színek - ritmus	- képzőművészeti változók (méret, elhelyezés, irány, súly, mennyiség, sűrűség, textúra) - egyensúly, egyensúlyhiány - szimmetrikus egyensúly - aszimmetrikus egyensúly - színkör - komplementer kontraszt - színárnyalat - kollázs - absztrakciós folyamat - díszlet - magasnyomás (linómetszet)

sajátosságaival, • fejlesztik a különféle színek közötti kapcsolatok érzékelését (színkontrasztok), • fejlesztik a felületen elhelyezett formák elrendezésének érzetét, • tapasztalatokat szereznek a színek keverésének különféle módjairól, • különféle anyagokból dúcokat készítenek, és nyomtatják őket, • összevetik a különböző grafikai technikák sajátosságait, • megértik a nyomópapír, ill. felület vagy nyomóformák, ill. grafikák nyomtatásának folyamatát, • fejlesztik az egyensúly érzetét a felületen, • ügyelve a betűtípus és a rajz közötti kapcsolatra, képregényt készítenek, • megismerkednek a nemzeti és a világ kulturális örökségének fontos műalkotásaival a tervezés különböző területén, • fejlesztik a motoros készségüket és a különféle anyagokkal és eszközökkel való munka érzékelését a felszínen történő kifejezőmód által, • megértik a tervezési grafika funkcióját, • tekintettel a különböző színek fényértékére, digitális fényképet készítenek.	• grafikai nyomat megjelölése • a rajzfelület, festészeti és grafika felület mérete, formája, színe és minősége • festészeti anyagok, eszközök és technikák • képzőművészeti motívumok a rajzban, festményen, grafikában (portré, önarckép, tájkép, csendélet)		
---	---	--	--

		• magasnyomás műveletei (ragasztószerből készült dúc, kartonnyomás) • képzőművészeti motívumok a rajzban, festményen, grafikában (családi portré, csoportos portré)	• képzőművészeti motívumok a rajzban, festményen, grafikában (a mindennapi életből vett jelenetek ábrázolása) • tipográfia • logó
--	--	--	---

TERVEZÉS A HÁROMDIMENZIÓS TÉRBEN (SZOBRÁSZAT, ÉPÍTÉSZET)

Operatív célok			Tartalmak		
4. osztály	5. osztály	6. osztály	4. osztály	5. osztály	6. osztály
			Szobrászat		
A tanulók: - a műalkotások, egymás képzőművészeti munkái, valamint a természet és a környezet megfigyelése alapján ismerkednek a háromdimenziós térben tervezett képzőművészeti fogalmakkal, - a háromdimenziós térben tervezett alkotásokkal fejlesztik a kifejezőképességüket, és ezáltal ápolják az képzőművészeti önkifejezést, - megismerik a háromdimenziós tér különböző kifejezési módszereivel kapcsolatos fogalmakat, - tapasztalatokat szereznek a színek bevonásáról a szobrászatba, - fejlesztik a formák háromdimenziós térben való elrendezésének érzetét, - ügyelve a térbeli viszonyok összefüggésére és a nyílásokra, makettet formálnak, - fejlesztik affinitásukat a különböző építészeti terek összekapcsolására, - makettet, szerkezeti vázat építenek, - fejlesztik a motoros készségüket és a különféle anyagokkal és eszközökkel való munka érzékelését a háromdimenziós térben való kifejezőmód által, - jelmezt és kulisszát terveznek, - megismerkednek a nemzeti és a világ kulturális örökségének fontos műalkotásaival a tervezés különböző területén.			- tér - szabadon álló szobor - szobor mint egység, és annak alkotóelemei - épített szobor - dombormű - lapos dombormű - magas dombormű - öntőforma - öntés	- tér a szobrászatban - szobor térfogata és területe - a szobor színe - mélydombormű - kerámia	- tömör műanyag, üreges műanyag - nagy és monumentális műanyag - emlékmű - ipari formatervezés - kézművesség
			Építészet		
			- természetes és mesterséges tér - belső és külső tér - terek formái - a tér alkotóelemeinek formája (padló, mennyezet, falak) - színpadi tér - színhely	- építészeti tér - terek közti összeköttetések - nyílások - szimmetria és aszimmetria az építészetben	- építészeti anyagok - textúra és szín - belső és külső terek berendezése - homlokzat

3.3 Harmadik nevelési-oktatási szakasz

ALKOTÁS FELÜLETEN (RAJZ, FESTÉSZET, GRAFIKA, TERVEZŐGRAFIKA)

Operatív célok			Tartalmak		
7. osztály	8. osztály	9. osztály	7. osztály	8. osztály	9. osztály
A tanulók: - a felületen történő alkotással fejlesztik a kifejezőképességüket, és ápolják a képzőművészeti önkifejezést, - ismerkednek a sík felületen létrehozott különféle kifejező erejű alkotásokkal kapcsolatos fogalmakkal, - a műalkotások, egymás képzőművészeti alkotásai, valamint a természet és a környezet megfigyelése alapján ismerkednek a sík felületen készült alkotásokkal kapcsolatos képzőművészeti tartalmakkal, - a képzőművészet törvényeit figyelembe véve divatrajzot készítenek, - fejlesztik a térépítés illúziójának érzetét, - a felület tervezésekor alkalmazzák a hagyományos eszközöket, anyagokat és a digitális technológiát, - fotómontázst, ill. animációs filmet készítenek, - rövid videót rögzítenek, - fejlesztik a képzőművészeti műalkotások elemzésének és értékelésének képességét, - ismerik a nemzeti és a világ képzőművészeti kulturális örökség alkotásait, - különbséget tesznek az ipari és a művészeti grafika			- kompozíció - szerkezeti komponensek és az egység viszonya a kompozícióban - arány - kompozíció típusai - komponálás - sorrend - telített szín - telítetlen szín - minőségi szíkontraszt - színdimenzió (világossági, színezeti, telítettségi értékek) - színkonzisztencia - művészeti grafika - ipari grafika - magasnyomás	- a tér illúziója - térbeli kulcsok (ábrák sorozata, részleges átfedés, tervek, méret, vonalak intenzitása, fény és árnyék, alakzatok átfedése, fokozások, feldöntések) - területrendezési tervek - rajzolás megfigyelési alapon - mennyiségi szíkontraszt - tonális festészet - mélynyomás (kollagráfia, hidegtű)	- perspektíva - láthatár - enyésszpont - ortgonálisok - légi perspektíva - kolorista festészet - színperspektíva - animáció - kis grafika (ex libris)

között, • megismerkednek a különböző grafikai technikákkal, és alkotnak bennük, • kombinált grafikai technikában grafikát készítenek, • alapvető digitális technológiai eljárásokat használnak, • ügyelve a komponálásra, fényképet készítenek, • fejlesztik motoros készségüket és a különböző anyagok és eszközök használatának érzetét a felületen való kifejezés érdekében.			
--	--	--	--

TERVEZÉS A HÁROMDIMENZIÓS TÉRBEN (SZOBRÁSZAT, ÉPÍTÉSZET)

Operatív célok			Tartalmak		
7. osztály	8. osztály	9. osztály	7. osztály	8. osztály	9. osztály
			Szobrászat		
A tanulók: - a térben történő alkotás során fejlesztik a kifejezőképességüket, és ápolják a képzőművészeti önkifejezést, - a műalkotások, egymás képzőművészeti alkotásai, valamint a természet és a környezet megfigyelése alapján ismerkednek a térben készült alkotásokkal kapcsolatos képzőművészeti tartalmakkal, - ismerkednek a térben létrehozott különféle kifejező erejű alkotásokkal kapcsolatos tartalmakkal, - a kitűzött képzőművészeti feladatok keretében vizsgálják a háromdimenziós térben létrejött művészeti alkotásokat, - megismerik a szoboröntés folyamatát, - megértik a kortárs szobrászati tervezés stratégiáit, - ismerik a térbeli kifejezési képzőművészeti technikák sajátosságait (eljárások, eszközök és anyagok a szobrok és a környezet megtervezéséhez), - megismerik a nemzeti és a világ kulturális örökségének különböző tervezési területeiről származó fontos műalkotásait,			- térfogat - ipari és művészeti kerámia - negatív forma, pozitív (öntvény) - figuratív és nonfiguratív szobrok	- kompozíció a szobrászatban - pozitív, negatív tér - emberi alakot ábrázoló szobor - kisplasztika	- absztrakció a szobrászatban - installáció - mozgó szobor, mobil - szobrászat az építészetben

• urbanisztikai szempontból közvetlen környezetükben változásokat terveznek, • fejlesztik a háromdimenziós megjelenítés képességét a grafikus ábrázolás két dimenziójára kiterjedő modelljeivel, • az alkotóelemek hozzáadásával vagy eltávolításával építészeti létesítményt terveznek, • fejlesztik motoros készségüket és a különböző anyagok és eszközök használatának érzetét a térben való kifejezés érdekében, • fejlesztik a térbeli szerkezeti stabilitás érzetét.	Építészet		
	• a helyiség alkotóelemeinek formái (falak, padló, mennyezet) • az építészeti tér tervezési elemei (fal, boltív, oszlop, födém, boltozat, kupola, tető, nyílások) • teherhordó és teherviselő építészeti elemek • masszív és vázszerkezetes építmény	• kompozíció az építészetben • komponálás hozzáadással • komponálás elvétellel • héj • szerkezet és stabilitás	• városi tér • városi tér funkciója • városi terek formái • tájépítészet

4 KÖVETELMÉNYEK

A követelmények a képzőművészet tantárgy általános és operatív céljain alapulnak. A követő betűs írással írt követelmények a továbbhaladás feltételét jelentik.

A tanulók a tanterv követelményei szerint és képességeikkel összhangban alkotásaikban művészileg fejezik ki a művészeti kérdések megértését, amelyeket a tanár a tantervben szereplő fogalmak alapján tervez meg.

4.1 Első nevelési-oktatási szakasz

A tanuló:

- művészi megnyilvánulása spontán, érzelmi, játékos;
- önállóan megoldja a művészeti feladatokat a felületen és a térben;
- igazolja a megfigyelési képességét, és a képzőművészeti alkotásait részletekkel bővíti;
- használja a művészeti anyagokat és eszközöket;
- alkotásaival bizonyítja a tárgyalt képzőművészeti tartalmak és témák ismeretét és megértését;
- összekapcsolja a megszerzett művészeti ismereteket és készségeket a többi tantárgy tartalmával.

4.2 Második nevelési-oktatás szakasz

A tanuló:

- az alkotásaiban a képzőművészeti feladatnak megfelelő lineáris megnyilvánulási és kifejezési módszereket alkalmaz;
- ismeri a színek sajátosságait, és ezt a tudást felhasználja a festészeti feladat kivitelezésénél;
- elvégzi és leírja a grafikai nyomtatás készítésének folyamatát;
- a térben végzett művészeti tervezési feladatok elvégzésekor elmagyarázza a kapcsolódó képzőművészeti fogalmakat;
- ismeri a tárgyalt képzőművészeti kifejezőképességek lehetőségeit a felületen és a térben;
- ismeri és leírja a tárgyalt kulturális műemlékeket az otthoni környezetében;
- a műalkotások példáján felismeri és elmagyarázza a tárgyalt művészeti fogalmakat és motívumokat;
- a művészi kifejezésnél használt különböző anyagokhoz kiválasztja a megfelelő eszközöket.

4.3 Harmadik nevelési-oktatási szakasz

A tanuló:

- megkülönbözteti az eltérő kompozíciós megoldásokat a képzőművészeti alkotásokban, és alkalmazza őket;
- a képzőművészeti alkotásaiban térbeli kulcsok és perspektívák felhasználásával teret épít;
- megkülönbözteti a színellentéteket (színkontrasztokat), és ezeket az ismereteket felhasználja a festészeti feladatokban;
- a képzőművészeti feladattal összhangban elvégzi és leírja a grafikai nyomat készítésének folyamatát;
- a térben végzett művészeti tervezési feladatok elvégzésekor elmagyarázza a kapcsolódó képzőművészeti tartalmakat;
- leírja a kulturális örökség fontosságát Szlovénia és a világ számára;
- a textúrák és a felületek sajátosságait a felületre történő alkotás és a tér megtervezése során fejezi ki;
- a művészi megnyilvánulás közben önállóan alkalmazza a művészeti technikákat.

5 MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

5.1 A tantárgy céljainak megvalósítása

A képzőművészet tantárgynál a tanár valóra váltja a tanulók kulturális nevelését. A tanítási folyamat egyes fázisait értelemszerűen kibővíti a képzőművészeti műalkotások, reprodukciók vagy műalkotások eredeti példányaival. A művészeti alkotások mélyebb ismerete érdekében a tanár évente legalább egyszer kiállítástogatót szervez galériába vagy múzeumba, művészekkel beszélgetést bonyolít le (a műteremben is) stb.

A képzőművészeti tanítás keretében a tanár nagy figyelmet szentel a környezetvédelemnek, az ökológiai kérdéseknek, a vegyi biztonságnak és a munkavédelemnek. Külön figyelmet szentel a képzőművészeti anyagok és eszközök felelősségteljes és biztonságos használatának. A tanár szakmai megítélése alapján azon tanulók részére, akik képességeik alapján fokozott érdeklődést tanúsítanak a képzőművészet iránt, kiegészítő/választható tevékenységeket folytat, amelyek a választható ismeretekkel és készségekkel kapcsolatosak. Ezek az alapismeretek továbbfejlesztését képezik.

A képzőművészet tantárgynál az oktatási tartalmak tárgyalása a tanulók gyakorlati munkájával történik. A munkára való felkészülés és a különféle igényesebb technikák (színek használata, gépekkel, eszközökkel és kiegészítőkkel való munka, számítógéppel történő feladatok), valamint a biztonság (vegyi biztonság, munkavédelem, környezetvédelem) a tanár és a tanuló nagyobb elővigyázatosságát követelik meg.

JAVASLATOK A TANULÓK MŰVÉSZETI TEVÉKENYSÉGÉNEK ELŐSEGÍTÉSÉRE AZ ELSŐ NEVELÉSI-OKTATÁSI SZAKASZBAN

A gyermek a vizuális nyelvet fokozatosan sajátítja el. Az egyes művészeti tevékenységek csak a pszichofizikai képességek megfelelő arányával jelennek meg. Ezért a tanár a képzőművészet nevelési-oktatási folyamata során figyelmet fordít a tanuló mentális és motoros funkciói fejlettségi szintjére. Figyelembe kell vennie az egyéni fejlődés sajátosságait, az egyes tanulók esetleges túl gyorsan fejlődnek, vannak viszont olyanok is, akiknek fejlődési lemaradást kell pótolniuk. Figyelembe kell vennie a tanulók haladását az egész folyamat során. Különös figyelmet szentel az érzelmek megélésének és kifejezésének, a tanuló társadalmi fejlődésének – más tanulókkal való viszonyának és az egymás közti

kapcsolatok során létrejött érzelmeknek, valamint a tárgyakhoz fűződő érzelmi kapcsolatának. Továbbá figyelembe veszi a tanuló hajlamát a művészi kifejezés egyes területei, a művészeti anyagok és művészeti motívumok megválasztása iránt.

Néhány sajátos nevelési igényű tanuló számára megfelelően módosítani kell a tanítást, más didaktikai eljárásokat kell használni, és hozzájuk kell igazítani a technológiák használatát is.

A tanár fogékony a tanulók egyedi kifejezőmódja iránt. Az önálló vagy más oktatási tartalmakkal összefüggő művészeti feladatokat a tanár úgy tervezi meg, hogy lehetővé teszi a spontán művészi kifejezést. Az első három osztályban a tanár mindkét képzőművészeti témakörből ad fel feladatokat: Tervezés területen (rajzolás, festészet, grafika, tervezőgrafika) és Tervezés a háromdimenziós térben (szobrászat, építészet). A kitűzött célok hatékony megvalósításához irányelvként fel vannak sorolva a tárgyalt tartalommal kapcsolatos fogalmak. A tanár a tárgyalt tartalmak kontextusában a tulajdon szakmai megfontolása és az autonóm döntése alapján választja ki, mely módszerekkel és formákkal fogja elérni a kitűzött célokat.

A tanár világosan bemutatja a képzőművészeti és más fogalmakat, valamint lehetővé teszi a tanulók számára ezek megtapasztalását és megértését. Mivel a képzőművészeti megnyilvánulás ebben a korban a tanulók elképzelésének van alárendelve, a tanár nem követeli tőlük sem a sematikus megoldásokat, sem pedig bizonyos művészeti konstrukciókat, hanem olyan egyszerű művészeti technikákat választ, amelyek során a tanulók megismerik a képzőművészeti anyag sajátosságait, a megfelelő eszközöket és ezek használatának ismérveit, különös figyelemmel a helyes, felelősségteljes és biztonságos használatbavételüket a képzőművészet minden területén. Az összes képzőművészeti technika, különösen a grafikai megoldások, nyomatok esetében a tanárnak hangsúlyoznia kell, hogy a véletlen egybeesések a grafikai technikák kifejezésének szerves részét képezik. Ezeket a tanulók a képzőművészeti technika részeként fogadják el, és kreatív módon alkalmazzák.

A tanár a tanulók személyes emlékeiből, megélt élményeiből, észlelési tapasztalataiból származó képzőművészeti motívumokat választ. Különös figyelmet fordít a képzőművészek műalkotásainak megismerésére és értékelésére. Ezek a képzőművészeti tartalmak, technikák és motívumok vizuális bemutatására didaktikai eszközként szolgálnak, és a tanár értelemszerűen és kreatívan építi be őket a tanítási folyamat különböző fázisaiba. A művészeti alkotások (rajzok, festmények, szobrok, illusztrációk stb.) mélyebb értelmezése

érdekében a tanár kiállítóterembe vagy galériába kiállításlátogatást szervez, illetve beszélgetést bonyolít le művészekkel .

Az 1. osztályban a képzőművészetre való nevelés célja a képzőművészeti fogalmak legalapvetőbb elsajátítása, a spontán művészi kifejezés irányítása és az alapvető művészeti kifejező tapasztalatok megszerzése, ezeket a tanulók a 2. és a 3. osztályban kiegészítik és kibővítik, hiszen ezzel gazdagodik mind a felfogásuk, képzeletük, ismeretük, mind pedig a művészeti gondolkodásuk.

A tanár nagyobb motiváltságot különböző didaktikai eszközök (ideértve az információs technológiát is) alkalmazásával érheti el. A tanár azon tanulók részére, akik képességeik alapján fokozott érdeklődést tanúsítanak a képzőművészet iránt, tehetségesek stb. választható tevékenységeket, tartalmakat készít. Az első nevelési-oktatási szakaszban a tanár saját szakkompetenciájának és az egyes tanulók képességeinek megfelelően választ a választható célok közül. Ezek a tartalmak az alapismeretek továbbfejlesztését képezik.

A tanár a tartalmak tárgyalásakor figyelembe veszi a képzőművészet tantervben előírt általános és operatív célokat és tartalmakat. A tartalmak a tanulók életkorához vannak igazítva, és ezt a tanárnak az oktatási-nevelési folyamat tervezésekor figyelembe kell vennie. Külön odafigyel, hogy a tanítási folyamat egyes fázisai minél flexibilisebbek legyenek, lehetővé téve a tanulók képzőművészeti érzékenységének, kreativitásának, esztétikai és eredeti kifejezésének előrelátható fejlesztését, a motoros készségek fejlesztését, valamint az önálló ismeretszerzést, megfigyelést, emlékezőképességet, összehasonlítást, megértés, kritikus értékelést, a munka iránti pozitív hozzáállást és a munkaszokások fejlesztését.

JAVASLATOK A TANULÓK MŰVÉSZETI TEVÉKENYSÉGÉNEK ELŐSEGÍTÉSÉRE A MÁSODIK NEVELÉSI-OKTATÁSI SZAKASZBAN

A kilenctől tizenegy éves korú tanulónál a kognitív és az érzelmi fejlődés jellemzően összefügg. A művészi kifejezés során létrejött képzőművészeti alkotás már nincs alárendelve az elképzelésnek, a tanulók kihagyják az intuitív módon elsajátított tartalmakat, és a vizuális realizmus korszakába lépnek. A vizuális tapasztalatok alapján kezdik kifejezni magukat. A spontán megnyilvánulás háttérbe vonul, és az értelem váltja fel, a tanulók valóság-hű alakokat kívánnak bemutatni, ezért gyakran megfigyelhető más alkotások passzív utánzása valóság-hű képekkel. Annak érdekében, hogy a tanulók művészi megnyilvánulása tökéletesebb és

függetlenebb legyen, művészetileg fejleszteni és gazdagítani kell őket. Ösztönözni kell őket a kifejezés új módjainak keresésére. Ennek a kiindulásaként alkalmazható a természetben és a környezetben található tárgyak és jelenségek alapos megfigyelésének az észszerű tapasztalatszerzése. Ezt a tanár változatos és mozgalmas leírással éri el, és a szemléleteszközök, didaktikai segédeszközök bemutatásával támasztja alá. A művészeti motívumokat úgy kell kiválasztania, hogy azok világosak és érthetők legyenek. A tanulók képesek összekapcsolni őket a képzőművészeti fogalmakkal, a művészeti elemek egyszerűbb törvényeivel és a tervezési elvekkel. Már a 4. és 5. osztályban képesek kritikusan és észszerűen felfogni és figyelembe venni a lineáris, a szín és a térbeli tervezési értékeket. Tehát a felületeket a textúra alakítási eszközeivel következetesebben tervezik meg és gazdagítják, színeket kevernek, alkalmazzák a szíkontrasztokat és ezek harmóniáját, figyelembe veszik a formákat és a tér kontrasztjait, a kompozíciós elveket, amelyeket nem zavarhatnak jellegzetes szabálytalan tervezési viszonyok. A 6. osztályban a tanulók művészi kifejezése fokozatosan tökéletesedik. Művészileg és verbálisan is képesek már elemeket elválasztani, szakaszokra bontani és szabályos egésszé összeilleszteni őket. A második nevelési-oktatási szakaszban a képzőművészeti kifejezés tökéletesítése a fejlettebb motoros képességekkel is összefügg. Használhatnak igényesebb anyagokat és eszközöket is.

A tanárnak ebben a nevelési-oktatási szakaszban is figyelemmel kell kísérnie a tanulók képzőművészeti fejlődését, az önkifejezési módját, valamint a képzőművészeti fogalmak, tartalmak ismeretét és megértését. Figyel az érzelmek kifejezésére, a tanulók társadalmi és erkölcsi fejlődésére, valamint a képzőművészeti kifejezés iránti érdeklődésükre.

A tanárnak ápolnia kell a tanulók önkifejezését. A tantervek céljai a tanulók életkorához vannak igazítva, ezeket a tanár a rugalmas tanítási folyamatban valósítja meg, ezáltal lehetővé teszi minden tanuló művészeti fejlődését. A tanár figyelembe veszi a tanuló haladását az egész folyamat során.

Hasonlóan, mint az első nevelési-oktatási szakaszban, a sajátos nevelési igényű tanulók számára megfelelően biztosítani kell a munkafeltételeket (figyelembe véve az egyénre szabott programot és a sajátos nevelési igényű tanulókkal folytatott munka útmutatóit (2008)). A tanár a saját óratervezésében meghatározza azokat a célokat és ismereteket, amelyeket a sajátos nevelési igényű tanulók képességeik szerint el tudnak érni, és ezeket a célokat a művészeti feladatok végrehajtása során folyamatosan helyesbíti.

A negyedikről a hatodik osztályig a tanulók a képzőművészeti feladatokat mindkét képzőművészeti szerkezeti egységből egyaránt végzik: Alkotás felületen (rajz, festészet, grafika, tervezőgrafika, számítógépes grafika, fényképezés) és Tervezés a háromdimenziós térben (szobrászat, építészet). A képzőművészeti feladatok lehetővé teszik a problémaalapú ismeretszerzést, és összekapcsolják több tantárgyi terület ismereteit. A grafikus megoldások, nyomatok esetében a tanárnak hangsúlyoznia kell, hogy a véletlen egybeesések a grafikai technikák kifejezésének szerves részét képezik. Ezeket a tanulók a képzőművészeti technika részeként fogadják el, és kreatív módon alkalmazzák őket.

A tanterv céljainak sikeres megvalósítása az egyes területeken alkalmazott korszerű munkaformáktól és módszerektől függ. A megszokott módszerek mellett alkalmasak a művészeti érzékenység terjesztésének és kidolgozásának a módszerei, valamint az esztétikai kommunikáció módszerei, amelyek lehetővé teszik az eredeti és sajátos megoldások keresését. A tanár a tanítási folyamat során külön figyelmet fordít a képzőművészeti anyagok és eszközök helyes, felelősségteljes és biztonságos használatára a képzőművészet minden terén. Nagy figyelmet szentel a műalkotások, műalkotók és kulturális létesítmények megismerésének, továbbá a vizuális kommunikáció (kiállítások, kulturális intézmények, műtermek látogatása), a környezeti elemzések és az ökológiai kérdések mélyebb megismerésének.

JAVASLATOK A TANULÓK MŰVÉSZETI TEVÉKENYSÉGÉNEK ELŐSEGÍTÉSÉRE A HARMADIK NEVELÉSI-OKTATÁSI SZAKASZBAN

11–15 éves korban a tanulók képzőművészeti kifejezése általában a vizuális észlelés és az elvont gondolkodás révén szerzett szilárdabb, egyértelműen átgondolt kritériumok alapján történik. Ez az ábrázolás korszaka. A spontán művészi kifejezés lankad, a tanulók anyagi és észlelési megközelítéssel a művészeti problémák tudatosabb megoldására hajlanak. A művészi kifejezés során az érzelmi élményt az értelem vezényli, és irányítja a kreativitást.

A tanár feladata, hogy figyelemmel kísérje minden tanuló képzőművészeti fejlődését, ismerje a művészeti kérdésekben való tájékozottságát és megértését, valamint az önkifejezését. Szüntelenül figyelmet szentel az érzelmek megélésének és kifejezésének, a tanuló társadalmi fejlődésének – más tanulókkal való viszonyának és az egymás közti kapcsolatok során létrejött érzelmeknek, továbbá figyelembe veszi a tanulók érdeklődését a képzőművészeti műalkotások és a művészi kifejezés iránt, valamint a tárgyakhoz való viszonyát – a szépség megélése, a szépség megalkotásának készségfejlesztése.

A 7., 8. és 9. osztályban a képzőművészet tantárgy tartalmai ötvözik mindkét képzőművészeti szerkezeti egységet, és kiterjednek mind az Alkotás felületen (rajz, festészet, grafika, tervezőgrafika, számítógépes grafika, videó), mind pedig a Tervezés a háromdimenziós térben (szobrászat, építészet) című részlegre.

Az alapprogramban a tanulók elsajátítják az előírt tartalmakat, az anyagok és eszközök használatával fejlesztik kézügyességüket. Az alapvető művészeti kérdések és művészeti törvények ismereteinek és megértésének a bővítését nyújtja a képzőművészeti alkotások választható tantárgy a 7., 8. és 9. osztályban.

A tanár ápolja a tanulók önkifejezését. A feladatok problémaalapúak legyenek, hiszen lehetővé teszi a tanár és a tanulók kölcsönös kommunikációját (interakció) a tanítási/tanulási folyamatban. A tanítási folyamat kivitelezésének sikerességét különböző formák és módszerek szabályozzák.

Az osztályterem a 7., 8. és 9. osztályban a képzőművészeti alkotások választható tantárgy kivitelezésére is igénybe vehető.

5.2 Egyénre szabott tanulás és differenciálás

A képzőművészet tantárgy keretében a tanulók képességeit és sajátosságait figyelembe véve a tervezés, a szervezés és kivitelezés, valamint az ellenőrzés és értékelés terén érvényesítjük a (belső) differenciálást. Külön odafigyelünk a specifikus csoportokra és egyénekre; a nevelő-oktató munka alapját a Szlovén Köztársaság Köznevelési Szaktanácsa által elfogadott következő konceptusok, irányelvek és utasítások jelentik:

- Odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci,²
- Učne težave v osnovni šoli: koncept dela,³
- Otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja: navodila za prilagojeno izvajanje programa osnovne šole z dodatno strokovno pomočjo,⁴
- Smernice za izobraževanje otrok tujcev v vrtcih in šolah.⁵

² Sprejeto na 25. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 2. 1999.

³ Sprejeto na 106. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 10. 2007.

⁴ Sprejeto na 57. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 17. 4. 2003.

⁵ Sprejeto na 123. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 18. 6. 2009.

5.3 Tantárgyközi kapcsolatok

A tantárgyközi kapcsolatok a korszerű képzőművészet oktatásának egyik kulcsfogalma. A tanulók az ismeretek közti kapcsolatok alkalmazásával fejlesztik a komplex képzőművészeti gondolkodást, ezzel az egész életen át tartó tanulás kulcskompetenciáit is fejlesztik. Ez a követelményekben is meg van határozva. Viszont a kapcsolatok észszerű keretek között vannak értelmezve, így a képzőművészeti tartalmak és célok mindig logikusak és világosak. Fontosak a tantárgyközi kapcsolatok alapvető kiindulópontjai, ami azt jelenti, hogy a kapcsolatok forrása a tantárgyon belüli fogalmi kapcsolatok – az egyes művészeti területek között vagy az adott tartalmak keretében. A képzőművészetre való nevelés sajátosságai miatt a kapcsolatok kétféle módon lehetségesek:

1. A képzőművészeti tartalmak és fogalmak összekapcsolása más tárgyterületek tartalmaival verbális (szóbeli, írásbeli) értelmezés alapján. Ebben az esetben másik tárgyterületek ismerős koncepciói hozzájárulnak a képzőművészeti tartalmak mélyebb értelmezéséhez, megértéséhez és fordítva.
2. A képzőművészeti tartalmak és fogalmak összekapcsolása más tárgyterületek tartalmaival verbális és vizuális (kifejezés) értelmezés alapján. Ebben az esetben másik tárgyterületek ismerős koncepciói ösztönzik a képzőművészeti tartalmak intenzívebb élményét és értelmezését. A tervezett feladatok művészileg vannak megvalósítva, a szervezési fázisban viszont a művészeti problémára támaszkodnak.

A tantárgyközi kapcsolatok értelmében művészeti szempontból nem elfogadható a más tantárgyterületek motívumainak összegzése és e motívumok tárgyalása a kiválasztott képzőművészeti technika kapcsán. Mivel a képzőművészetnél a tantárgyköziséget a fogalmi kiindulópont jelenti, amely a tanulók egyéni és csoportos igényeihez kapcsolódik, a tanár szisztematikusan adaptálja és keresi a vertikális (ismeretek fejlesztése és elmélyítése), horizontális, részleges és átfogó (tantárgyközi) kapcsolatokat más tantárgyak és tevékenységek tartalmaiban mind az iskolában, mind pedig azon kívül – kultúr- és projektnapok, szakkörök (tartalmi és procedurális tudás, kompetenciák).

A tantárgyközi kapcsolatok megvalósítása szempontjából fontos az órákra való szakszerű felkészülés, és az együttműködő tanárok szoros közreműködése. A képzőművészet összekapcsolható az általános iskola összes tantárgyával, ehhez azonban szisztematikusan meg kell határozni a közös témát, előtte viszont részletesen megtervezni a célokkal.

5.4 A tudás ellenőrzése és értékelése

Az ellenőrzés minden didaktikai egység (tartalmi egység) szerves része, függetlenül attól, hogy a művészeti feladat végrehajtása egy vagy több tartalmi egység foglal magába. A tanár objektív kritikái a tanulók művészi megnyilvánulásai során iránymutatásként szolgálnak a további munkához. Erősíteniük kell a tanulók érzelmi, erkölcsi, motivációs, esztétikai és intellektuális összetevőit.

A tanárnak figyelembe kell venni a tanuló fejlődését, előrehaladását a kifejezési folyamat teljes egészére nézve, és nemcsak a végtermék tekintetében, amely a tanuló pszichomotoros képességeinek eredménye (Marentič Požarnik: Psihologija učenja in pouka, 2003). Minden elvégzett képzőművészeti feladat után a tanár a tanulókkal együtt értékeli a kállított, befejezett és befejezetlen alkotások kitűzött céljainak megvalósítását, az előzőleg meghatározott, a képzőművészeti feladat jellegéből kiinduló kritériumok alapján. A tanár értékeli, milyen mértékben érte el a tanuló a tantervben megfogalmazott célokat, illetve követelményeket.

Az értékelés a tanórán teljesített munka bizonyos értékét mutatja a művészeti fogalmak elsajátítása, a művészi megnyilvánulás és a tapasztalati ismeretek során elért célok megvalósítása és pszichofizikai képességek szempontjából. A képzőművészeti tehetséget nem értékeljük.

A tanuló önálló alkotásának értékelése a tanulási folyamat során kimutatott előrehaladási kritériumokon (a tanuló eredményének ellenőrzési és értékelési szempontjai a képzőművészet tantárgynál) alapszik (Tacol, 2001). Olyan kritériumokon alapul, amelyek megmagyarázzák az előrehaladást. A tanár a tanterv céljaival összhangban előre elkészíti és a tanulóknak bemutatja az egyértelmű értékelési kritériumokat. A kritériumok képviselik azokat az ismereteket, folyamatokat és készségeket, amelyek elérésére törekszünk az osztályban. A tanár a kritériumokkal ismerteti mind a tanulókat, mind a szülőket.

Az írásbeli feladatok alapján nem szabad értékelni. A tanulók alkotásainak értékelése a célok és követelmények teljesítésén alapszik, az első nevelési-oktatási szakaszban a tanulók haladását is figyelembe kell venni. Nagyon fontos az egyéni értékelés, miközben a tanár tiszteletben tartja a tanulók személyes integritását és különbözőségét.

A sajátos nevelési igényű tanulók esetében a tanárnak figyelembe kell vennie az individualizált programot is, ahol külön meg vannak határozva az ellenőrzési és értékelési módszerek, figyelembe véve a tanulók sajátosságaira szabott individualizált programot.

5.5 Információs technológia

Korunkban a technológiahasználat a továbbtanulás, valamennyi szakma, munkahely, sőt a mindennapi élet szempontjából is szükséges és elvárt képesség. A technológia lehetővé teszi a gyors visszajelzést. A technológia ne csökkentse a tanárok és a tanulók szerepét a művészi megnyilvánulásban.

ELSŐ NEVELÉSI-OKTATÁSI SZAKASZ

A tanár körültekintően és fokozatosan vezeti be a modern technológiát a képzőművészet oktatásába. A modern technológia nagyobb áttekinthetőséget, valamint a művészeti tartalmak továbbítását, közvetítését és tárolását teszi lehetővé. A képzőművészeti nevelés során a tanítási/tanulási folyamatba különféle művészeti információkkal szolgáló oktatási eszközként alkalmazzuk.

MÁSODIK NEVELÉSI-OKTATÁSI SZAKASZ

A tanulók nagyobb tapasztalata lehetőséget nyújt a modern technológia szélesebb körű alkalmazására mind a tanulási folyamatok, mind a képzőművészeti tapasztalatok elmélyítése és a vizuális nyelv alapvető törvényeinek megértése terén. Használatának hatékonysága és gazdaságossága elsősorban az dokumentumok/anyagok továbbításában, tárolásában és rendszerezésében tükröződik, továbbá az információkeresés során, valamint a szocializáció és (képzőművészeti) kommunikáció új formáinak kialakításában a modern technológia felhasználói, illetve a felhasználó és az (képzőművészeti) információforrás között.

HARMADIK NEVELÉSI-OKTATÁSI SZAKASZ

Ebben a korban a legtöbb tanuló már rendelkezik a modern technológiával kapcsolatos tapasztalatokkal. A tanártól elvárják, hogy kövesse az újításokat, ezért motiváltak, és készen állnak a tanítási folyamat során használni ezeket. A számítógépes vagy információs és kommunikációs környezetben történő tanulás átgondolt és fokozatos munkát igényel. Olyan környezetet választunk, amely mind kezdőknek, mind tapasztalt felhasználóknak egyaránt megfelel. Ennek során világosan meg kell határozni azokat a célokat, amelyeket a modern technológia segítségével kívánunk megvalósítani. Ezeket a célokat azért mutatjuk be a tanulóknak, hogy megfelelően irányítsuk a figyelmüket és a tanulási stratégiákat a célok elérése érdekében. A számítógépes munka kibővíti a tapasztalatszerzés és a művészeti képzelet elmélyítésének lehetőségeit. A tanár minden iskolaévben egy számítógépes képzőművészeti feladatot ad fel (szabadon választott tervező programokban).